Yhteiskuntapolitiikka/Kyntäjä 11.9.2025

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 12.9.2025

HE 62/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, joka koskee pysyvän oleskeluluvan saamisen edellytyksiä. Esityksen mukaan pysyvän oleskeluluvan voisi pääsääntöisesti saada ulkomaalainen, joka on asunut Suomessa yhtäjaksoisesti kuusi vuotta, osoittaa tyydyttävän suomen tai ruotsin kielen taidon sekä omaa kahden vuoden työhistorian. Nykyisin vastaava asumisaikavaatimus on neljä vuotta.

Esityksen tavoitteena on edistää kotoutumista ja varmistaa, että pysyvä oleskelulupa myönnetään pääsääntöisesti vain niille, jotka ovat osoittaneet sitoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteena on kannustaa maahan muuttaneita noudattamaan yhteiskunnan sääntöjä, tekemään työtä ja opiskelemaan kieltä. SAK pitää tavoitteita sinänsä perusteltuina, mutta katsoo, että osa esitetyistä edellytyksistä on kohtuuttomia eikä kotoutumista välttämättä edistetä tehokkaasti esitetyillä keinoilla.

Kielitaidon osoittaminen

SAK korostaa, että kielitaitovaatimusten täyttäminen edellyttää riittävää ja laadukasta kielikoulutustarjontaa. Kielitaito on ensin hankittava, ennen kuin se voidaan osoittaa tutkinnolla. Tällä hetkellä työn perusteella maahan muuttaneilla ei ole riittäviä mahdollisuuksia osallistua kielikoulutukseen, eivätkä he kuulu kotoutumispalveluiden piiriin, johon kieliopetus sisältyy. Kielikoulutuksen tarjoaminen työperusteisesti maahan muuttaneille tulisikin säätää lakisääteiseksi, jotta myös kotoutumispalveluiden ulkopuolelle jäävät saisivat tarvittavat mahdollisuudet osallistua kielikoulukseen.

Esityksen mukaan pysyvän oleskeluluvan edellytyksenä olisi YKI-tutkinnon taso 3 tai valtionhallinnon kielitutkinnon tyydyttävä taso. Nämä tutkintotasot ovat jo nyt kovin ruuhkautuneita, koska niitä suoritetaan myös kansalaisuuden hakemiseen. SAK katsoo, että taso 2 olisi riittävä pysyvän oleskeluluvan myöntämiseksi. Lisäksi tutkintojen suorittamismahdollisuuksia ja kapasiteettia on lisättävä, jotta jonot eivät kasvaisi kohtuuttomiksi. Samalla on kehitettävä osaamisen ja tutkintojen tunnustamisen palveluita. Nykyinen prosessi on hidas, kallis ja raskas.

Työantajan rooli kielikoulutuksen järjestämisessä

SAK esittää, että työnantajien vastuuta ulkomaisten työntekijöidensä kielikoulutuksen järjestämisessä ja rahoittamisessa tulisi lisätä, erityisesti silloin, kun työntekijä rekrytoidaan EU- tai ETA-maiden ulkopuolelta.

Työnantajille tulisi asettaa velvoite edistää työntekijöidensä osallistumista kielikoulutukseen. Puutteellinen kielitaito aiheuttaa tutkitusti vaaratilanteita työpaikoilla ja vaikeuttaa asiointia sekä kotoutumista.

Työhistoriaa koskevaa säännöstä

SAK huomauttaa, että kahden vuoden työhistorian vaatimus voi olla vaikeasti täytettävissä heikossa työmarkkinatilanteessa erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ulkomaalaisille. Ongelmia voi aiheuttaa myös se, ettei lomautuksia huomioida tai että osa-aikatyötä ei lasketa täysimääräisesti työhistoriaan.

Ammattikorkeakoulututkinto eriarvoisessa asemassa

Esityksen mukaan pysyvän oleskeluluvan voisi edelleen saada neljän vuoden jälkeen, jos täyttyy jokin seuraavista lisäehdoista:

- 40 000 euron vuositulot
- Suomessa tunnustettu ylempi korkeakoulututkinto tai jatkotutkinto sekä kahden vuoden työhistoria
- Erityisen hyvä suomen tai ruotsin kielen taito sekä kolmen vuoden työhistoria

SAK huomauttaa, että ehdotettu lakimuutos jättäisi pysyvän oleskeluluvan osalta ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet eriarvoiseen asemaan muiden korkeakoulututkinnon suorittaneiden kanssa. Esityksessä ei mitenkään perustella, miksi AMK-tutkinnon suorittaneet on rajattu uudistuksen ulkopuolelle.

SAK esittää, että pysyvä oleskelulupa tulisi myöntää myös ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille. AMK-tutkinnon suorittaneet työllistyvät Suomessa paremmin kuin yliopistotutkinnon suorittaneet, ja he valmistuvat usein aloille, joilla on työvoimapula. Yliopistotutkinnon suorittaneista suurempi osa myös poistuu jäämättä Suomen työmarkkinoille

Kansainväliset opiskelijat ja kielikoulutus

SAK katsoo, että ulkomaalaisten opiskelijoiden suomen kielen opintoja tulisi integroida paremmin osaksi korkeakouluopintoja. Yksi keskeinen syy siihen, miksi monet kansainväliset opiskelijat eivät jää Suomeen valmistumisen jälkeen, on vaikeus työllistyä puutteellisen kielitaidon vuoksi.

Poliittisten päättäjien ja viranomaisten tulisi pohtia, voitaisiinko suomen kielen opinnot sisällyttää osaksi kansainvälisten opiskelijoiden tutkintovaatimuksia.

Yhteiskuntapolitiikka/Kyntäjä 11.9.2025

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot

Eve Kyntäjä
johtava asiantuntija
puh. 040 051 3162
eve.kyntaja@sak.fi